2021. M71T 2021L014A1IL

Coimisiún na Scrúduithe Stáit
State Examinations Commission

SCRÚDÚ NA hARDTEISTIMÉIREACHTA, 2021

EALAÍN

Stair agus Léirthuiscint na hEalaíne

Ardleibhéal

Tá 100 marc ag gabháil leis an bpáipéar seo

Déardaoin, 17 Meitheamh **Tráthnóna, 2:00 – 4:30**

Treoracha

Ní mór duit DHÁ cheist a fhreagairt. Ní mór gach ceist a thógáil as roinn éagsúil.

- Roinn I (An Ealaín in Éirinn)
- Roinn II (Ealaín na hEorpa, 1,000 AD - An Lá Inniu)
- Roinn III (Léirthuiscint na hEalaíne).

Tá na ceisteanna uile ar cómharc (50).

Ba chóir sceitsí agus léaráidí a úsáid chun do chuid pointí a léiriú.

Déan tagairt, de réir mar a chuirtear sin in iúl, do na ***léaráidí atá ar an mbileog a ghabhann leis an bpáipéar seo***.

Rinneadh coigeartuithe ar scrúdpháipéir 2021 d'fhonn aon chur isteach ar an bhfoghlaim a tharla de bharr COVID-19 a chúiteamh. D'fhéadfadh sé nach bhfuil an struchtúr agus an leagan amach céanna ar an scrúdpháipéar seo is a bhí ar scrúdpháipéir i mblianta eile roimhe nó ina dhiaidh seo.

Roinn I – An Ealaín in Éirinn

1. Rinneadh forbairt shuntasach ar dhearadh agus ar struchtúr séadchomharthaí cloiche le linn na Clochaoise in Éirinn.
Déan plé ar an ráiteas seo agus tagairt á déanamh agat do **dhá** shéadchomhartha cloiche ainmnithe de chineálacha difriúla. Bíodh tagairt agat i do fhreagra don fhoirm, don fheidhm agus do na teicnící tógála i gcás gach ceann de na samplaí a phléitear.
agus
Déan cur síos agus plé achomair ar na móitífeanna agus ar na teicnící saoirseachta cloiche ar baineadh úsáid astu chun séadchomharthaí na Clochaoise a mhaisiú.
Léirigh do fhreagra.

2. Ainmnigh agus déan cur síos agus plé ar an **dá** dhéantúsán ***atá léirithe ar an mbileog leis seo***.
Bíodh tagairt agat i do fhreagra don fhoirm, don fheidhm, don mhaisiúchán agus do na teicnící a úsáideadh le linn gach déantúsán díobh a dhéanamh.
agus
Déan cur síos agus plé achomair ar na réanna ina ndearnadh na déantúsáin seo.
Léirigh do fhreagra.

3. Tá an ealaíontacht agus an sárchumas teicníce a bhain le miotalóireacht Éireannach san 8ú haois le feiceáil i **nDealg na Teamhrach**.
Déan an ráiteas seo a phlé agus tagairt á déanamh agat don fhoirm, don fheidhm, don mhaisiúchán agus do na teicnící a úsáideadh le linn a déanta.
agus
Déan cur síos agus plé achomair ar dhéantúsán miotail ainmnithe **amháin** eile ón ré chéanna.
Léirigh do fhreagra.

4. Roghnaigh **ceann amháin** de na foirgnimh seo a leanas:
- Teach Bhaile an Chaisleáin
- An Casino i Marino
- Teach an Chustaim, Baile Átha Cliath.

Ainmnigh ailtire/ailtirí an fhoirgnimh a roghnaigh tú. Déan cur síos agus plé ar ghnéithe ailtireachta an fhoirgnimh a roghnaigh tú, idir struchtúracha agus mhaisiúla.
agus
Déan cur síos achomair agus plé ar fhoirgneamh ainmnithe **amháin** eile leis an ailtire céanna.
Léirigh do fhreagra.

5. Féachtar ar William John Leech (1881-1968) mar dhuine de na dathadóirí ab fhearr de chuid Ealaín na hÉireann.
Déan plé ar an ráiteas seo agus tagairt á déanamh agat do '**Gairdín Chlochair**, **an Bhriotáin**', ***atá léirithe ar an mbileog leis seo.*** Bíodh tagairt agat i do fhreagra don ábhar, don chomhdhéanamh, don stíl agus do na teicnící.
agus
Déan cur síos agus plé achomair ar shaothar ainmnithe **amháin** eile le William John Leech.
Léirigh do fhreagra.

6. Tá níos mó i gceist leis an bportráidíocht ná cuma an duine a thaifeadadh; is féidir úsáid a bhaint as portráidí chun cumhacht, suáilce, áilleacht, saibhreas, pearsantacht, léann nó tréithe eile an tsuiteora a thaispeáint.
Déan plé ar an ráiteas seo agus tagairt á déanamh agat do '**Phortráid de Henry Shefflin (r. 1979)**, **Iománaí**' ***atá léirithe ar an mbileog leis seo***. Bíodh tagairt agat i do fhreagra don ábhar, don chomhdhéanamh, do dhath(anna), don stíl agus do na bunábhair.
agus
Déan cur síos agus plé achomair ar phortráid ainmnithe **amháin** eile le healaíontóir ainmnithe Éireannach.
Léirigh do fhreagra.

7. Roghnaigh duine **amháin** díobh seo a leanas:
- John Henry Foley (1818-1874)
- Harry Clarke (1889-1931)
- Nano Reid (1900-1981)
- Francis Bacon (1909-1992)
- Tony O'Malley (1913-2003)
- Rowan Gillespie (r.1953)
- Alice Maher (r.1956).

Déan cur síos agus plé ar shaothar an ealaíontóra a roghnaigh tú, agus déan tagairt mhionsonraithe do **dhá** shaothar ainmnithe leis an ealaíontóir sin. Bíodh tagairt agat i do fhreagra don ábhar, don stíl, do na meáin/bunábhair, do na teicnící agus do thionchair.
Léirigh do fhreagra.

Roinn II – Ealaín na hEorpa (1,000 AD – An Lá Inniu)

8. Mheabhraigh an dealbhóireacht Rómhánúil d'oilithrigh aithrí a dhéanamh agus slánú a lorg. Déan plé ar an ráiteas seo agus tagairt á déanamh agat do shampla ainmnithe **amháin** de dhealbhóireacht Rómhánúil a bhfuil staidéar déanta agat air. Bíodh tagairt agat i do fhreagra don suíomh, don chomhdhéanamh/don fhoirm, don ábhar agus do láimhseáil na fíorach daonna.
agus
Déan cur síos agus plé achomair ar phríomhghnéithe na hailtireachta Rómhánúla.
Léirigh do fhreagra.

9. Is duine de na healaíontóirí is tábhachtaí i bhforbairt Ealaín an Iarthair é Giotto di Bondone (c.1267-1337).
Déan an ráiteas seo a phlé agus tagairt á déanamh agat do shaothar ainmnithe **amháin** le Giotto di Bondone. Bíodh tagairt agat i do fhreagra don ábhar, don chomhdhéanamh, don stíl, do na teicnící agus do láimhseáil na fíorach daonna.
agus
Déan cur síos agus plé achomair ar shaothar ainmnithe **amháin** eile le Giotto di Bondone.
Léirigh do fhreagra.

10. Tá a lán de na nuálaíochtaí ealaíne a tháinig chun cinn le linn an Ard-Renaissance le feiceáil i saothair Raphael (1483-1520).
Déan an ráiteas seo a phlé agus tagairt á déanamh agat do '**Scoil na hAithne**', ***atá léirithe ar an mbileog leis seo***. Bíodh tagairt agat i do fhreagra don ábhar, don chomhdhéanamh, don stíl, do na teicnící agus do láimhseáil na fíorach daonna.
agus
Déan cur síos agus plé achomair ar shaothar ainmnithe **amháin** eile le Raphael.
Léirigh do fhreagra.

11. Thaispeáin saothar Jean-François Millet (1814-1875) an bhochtaineacht agus an dínit araon a bhí ag gabháil le saol tuaithe na Fraince.
Déan plé ar an ráiteas seo agus tagairt á déanamh agat don phictiúr '**Na Díolamóirí**', ***atá léirithe ar an mbileog leis seo***. Bíodh tagairt i do fhreagra don ábhar, don chomhdhéanamh, don stíl, do na teicnící agus do láimhseáil na fíorach daonna.
agus
Déan cur síos agus plé achomair ar shaothar ainmnithe **amháin** eile le Jean-François Millet.
Léirigh do fhreagra.

12. Ba mháistir in úsáid an tsolais, na ndathanna agus na gluaiseachta é Pierre-Auguste Renoir (1841-1919).
Déan plé ar an ráiteas seo agus tagairt á déanamh agat don '**Damhsa ag Le Moulin de la Galette**', ***atá léirithe ar an mbileog leis seo***. Bíodh tagairt agat i do fhreagra don ábhar, don chomhdhéanamh, don stíl, do na teicnící agus do dhath(anna).
agus
Déan cur síos agus plé achomair ar shaothar ainmnithe **amháin** eile le Pierre-Auguste Renoir.
Léirigh do fhreagra.

13. Fuair Piet Mondrian (1872-1944) spreagadh ó rialacha fíor-theibí na céimseata agus na ndathanna.
Déan plé ar an ráiteas seo agus tagairt á déanamh agat do '**Broadway Boogie Woogie**'***, atá léirithe ar an mbileog leis seo***. Bíodh tagairt agat i do fhreagra don ábhar, don chomhdhéanamh, don stíl agus do dhath(anna).
agus
Déan cur síos agus plé achomair ar shaothar ainmnithe **amháin** eile le Piet Mondrian.
Léirigh do fhreagra.

14. Freagair (a), (b), agus (c).

(a) Roghnaigh agus ainmnigh saothar le duine **amháin** díobh seo a leanas:
- Jan van Eyck (c.1390-1441)
- El Greco (1541-1614)
- Jean-Auguste-Dominique Ingres (1780-1867)
- Paul Gauguin (1848-1903)
- Henry Moore (1898-1986).

(b) Déan cur síos agus plé mionsonraithe ar an saothar atá roghnaithe agat, agus bíodh tagairt agat don ealaíontóir, don ábhar, don stíl, don fhoirm/chomhdhéanamh, do na bunábhair, do na teicnící agus don ré ina ndearnadh an saothar.

(c) Ainmnigh saothar **amháin** eile leis an ealaíontóir a roghnaigh tú, agus déan cur síos agus plé achomair air.

Léirigh do fhreagra.

15. Freagair(a), (b), agus (c).

(a) Déan plé ar fhorbairt ceann **amháin** de na stíleanna nó de na gluaiseachtaí ealaíne seo a leanas:
- Baróc
- Rocócó
- Ciúbachas
- Todhchaíochas.

(b) Déan cur síos ar phríomhghnéithe na stíle nó na gluaiseachta a roghnaigh tú.

(c) Déan cur síos agus plé ar shaothar ainmnithe **amháin** le healaíontóir ainmnithe a bhfuil a s(h)saothar ina eiseamláir thipiciúil den stíl nó den ghluaiseacht seo.

Léirigh do fhreagra.

Roinn III - Léirthuiscint na hEalaíne

16. Tá difríocht idir cuairt a thabhairt ar láthair taispeántas agus/nó déantúsáin a fheiceáil os do chomhair amach le hais a bheith ag féachaint ar dhéantúsáin ar líne.
Déan plé ar an ráiteas seo agus tagairt á déanamh agat do ghailearaí, músaem nó ionad léirmhíniúcháin ainmnithe ar thug tú cuairt air **tú féin i bpearsa nó ar líne**. Déan cur síos agus plé ar **dhá** dhéantúsán ainmnithe ar chuir tú suim iontu, agus mínigh conas a chuaigh an t-eispéireas i bhfeidhm ar do chuid foghlama.
agus
Tabhair breac-chuntas achomair ar do chuid smaointe faoi conas a d'fhéadfadh taispeántas scoile/oíche oscailte úsáid a bhaint as teicneolaíocht chun eispéireas cuairteoirí ar líne a chruthú i gcás nach mbíonn teacht ar an spás fisiciúil.
Léirigh do fhreagra.

17. Is féidir le saothair ealaíne mhór-scála díol spéise amhairc a chur ar fáil i dtírdhreach uirbeach, agus ina theannta sin is féidir leo teachtaireachtaí de chuid na ré comhaimseartha a chur in iúl.
Déan plé ar an ráiteas seo agus tagairt á déanamh agat don ***léaráid atá ar an mbileog leis seo***. Bíodh tagairt agat i do fhreagra don suíomh, don ábhar, don scála agus don éifeacht ó thaobh amhairc de.
agus
Tabhair breac-chuntas achomair ar na coincheapa amhairc atá agat le haghaidh múrmhaisithe i do cheantar féin chun teachtaireacht faoin bhfolláine a chur in iúl. Tabhair fáthanna le do chinntí dearaidh.
Léirigh do fhreagra.

18. Is féidir an obair ealaíne a bhíonn i leabhar grinn nó in úrscéal grafach a chur in oiriúint go héifeachtach trí theicnící na scannánaíochta agus teicneolaíocht a úsáid chun carachtair agus cruinní a léiriú ar scáileán.
Déan plé ar an ráiteas seo agus tagairt á déanamh agat do scannán beo-aicsin ainmnithe **amháin** de do rogha féin a cuireadh in oiriúint ó leabhar grinn nó ó úrscéal grafach. Bíodh tagairt agat i do fhreagra do theicnící na scannánaíochta agus don teicneolaíocht, do charachtair, don fheisteas agus do dhearadh seiteanna.
agus
Tabhair breac-chuntas achomair ar na coincheapa amhairc atá agat le haghaidh carachtair atá bunaithe ar dhuine ón saol iarbhír agus a bhfuil meas agat air. Is cóir go mbeadh do dhearadh oiriúnach i gcomhair leabhar grinn nó úrscéal grafach. Tabhair fáthanna le do chinntí dearaidh.
Léirigh do fhreagra.

19. Caithfidh a lán daoine a oibríonn ón mbaile machnamh a dhéanamh faoin gcaoi ar féidir spás oibre oifige a chruthú go héifeachtach i dtimpeallacht a mbaile féin.
Déan plé ar an ráiteas seo agus tagairt á déanamh agat do spás maireachtála de do rogha féin. Déan tagairt i do fhreagra don spás, don fheidhm, don leagan amach agus don soilsiú.
agus
Tabhair breac-chuntas achomair ar na coincheapa amhairc atá agat le haghaidh eagraí deisce a thabharfadh cúnamh duit obair nó staidéar a dhéanamh sa bhaile. Bíodh spás san áireamh ann do ghléas, ábhair agus trealamh eile. Tabhair fáthanna le do chinntí dearaidh.
Léirigh do fhreagra.

20. Is struchtúir fheidhmiúla iad droichid ar féidir leo láithreacht láidir dealbhóireachta a chruthú sa tírdhreach.
Déan plé ar an ráiteas seo agus tagairt á déanamh agat don droichead atá ***atá léirithe ar an mbileog leis seo***. Bíodh tagairt agat i do fhreagra don fhoirm, don scála, don suíomh agus don éifeacht ó thaobh amhairc de.
agus
Tabhair breac-chuntas achomair ar na coincheapa amhairc atá agat le haghaidh ionad suí faoin aer agus/nó ionad itheacháin le haghaidh mac léinn, áit a dtugtar an tosaíocht chéanna don fhoirm agus don fheidhm. Tabhair fáthanna le do chinntí dearaidh.
Léirigh do fhreagra.

Níl aon ábhar scrúdaithe ar an leathanach seo